

Commission de la Défense nationale

Commissie voor Landsverdediging

du

van

MERCREDI 24 AVRIL 2024

WOENSDAG 24 APRIL 2024

Matin

Voormiddag

De behandeling van de vragen vangt aan om 11.28 uur. De vergadering wordt voorgezeten door de heer Peter Buysrogge.

Le développement des questions commence à 11 h 28. La réunion est présidée par M. Peter Buysrogge.

De teksten die in cursief zijn opgenomen in het Integraal Verslag werden niet uitgesproken en steunen uitsluitend op de tekst die de spreker heeft ingediend.

Les textes figurant en italique dans le Compte rendu intégral n'ont pas été prononcés et sont la reproduction exacte des textes déposés par les auteurs.

01 Vraag van Peter Buysrogge aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De voorbereiding van de tweede brigade" (55042062C)

01 Question de Peter Buysrogge à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La préparation de la deuxième brigade" (55042062C)

01.01 Peter Buysrogge (N-VA): De Landcomponent bereidt, zoals aangegeven door het STAR-plan en conform de vraag van de NAVO, de plannen voor een tweede brigade voor. Dat wordt ook al opgenomen in de communicatie van de Land Component Commander gericht aan het personeel.

Waar staan we daarmee in de praktijk? Kunt u aangeven welke opdracht Defensie is meegegeven? Wat zijn de krijtlijnen van die studie naar een tweede brigade? Gaat het om één voorstel dat ze mogen uitwerken, of moeten ze aan de toekomstige regering opties bieden?

Zal de tweede brigade geënt zijn op het CaMo-programma of wordt er ruimte gelaten om met andere Europese partners een samenwerking te zoeken?

Volgt de tweede brigade volledig de blauwdruk van de huidige gemotoriseerde capaciteit of mag ze hiervan afwijken? Zo ja, op welke vlakken? Uit hoeveel bataljons zou de tweede brigade dan bestaan?

Welk capaciteitsniveau wensen we met de tweede brigade te bereiken: gelijk aan het huidige niveau of een lichtere of zwaardere brigade?

Wordt er ruimte gelaten in het opstellen van de plannen voor een gemechaniseerde capaciteit, zoals uw coalitiepartners van Open Vld zouden wensen?

Wat zijn de schattingen van de kostprijs van een dergelijke verdubbeling in zowel personeel, materieel als infrastructuur?

Wat zou een realistisch tijds kader zijn volgens de minister om die operationele capaciteit te bereiken?

01.02 Minister Ludivine Dedonder: Mijnheer Buysrogge, het STAR-plan voorziet in een gemotoriseerde capaciteit, opgebouwd rond de interwapen-gemotoriseerde mediane brigade, verankerd in een sterk strategisch partnerschap met Frankrijk.

Die gemotoriseerde brigade zal samengesteld zijn uit de volgende elementen: een inzetbaar hoofdkwartier op basis van de twee bestaande hoofdkwartieren in Leopoldsborg en Marche-en-Famenne; gevechtseenheden, namelijk 4 bataljons infanterie uitgerust met Griffon en 2 bataljons cavalerie uitgerust met Jaguar; gevechtssteun, bestaande uit 2 bataljons genie, 1 bataljon artillerie en 1 bataljon ISTAR; alsook logistieke, medische en communicatiesteuneenheden. Daarnaast wordt

eveneens in de oprichting voorzien van een gezamenlijk gevechtsverkenningbataljon met Luxemburg.

Het STAR-plan stipuleert dat die structuur de basis kan vormen om door te groeien naar 2 brigades, in overeenstemming met de doelstellingen van het NATO Defence Planning Process. België heeft zich immers ertoe verbonden om 2 brigades te leveren, een gemotoriseerde mediane brigade en een lichte brigade.

Mogelijke evoluties in de toekomst boven op de voorziene mediane brigades vereisen een actualisering van het STAR-plan en de bijhorende programmeringswet. Bovendien, in overeenstemming met de vier pijlers van het strategisch kompas, heeft de Europese Unie een leidende rol te spelen in de opbouw van een echt Europa van Defensie. Interoperabiliteit is daarbij een van de meest relevante aspecten. Het CaMo-project, naast het binationaal bataljonsproject met Luxemburg en de samenwerking met de Nederlandse marine op het vlak van fregatten, getuigt van onze vastberaden inzet voor steeds meer interoperabele Europese capaciteiten.

01.03 Peter Buysrogge (N-VA): Mevrouw de minister, er wordt voorbereidend werk geleverd. De Land Component Commander spreekt daar ook over. Is er nu een concrete studie in opmaak of al opgemaakt en wat zijn daar dan de exacte resultaten van? Is het de bedoeling ons verder volledig vast te klikken aan het CaMo-project of worden er in de voorbereiding nog andere opties bekeken? Gebeurt die voorbereiding volledig onder u?

U geeft een vrij algemeen antwoord en het is mij niet geheel duidelijk welke keuzes nog door u gemaakt zullen worden of welke keuzes nog open zijn die eventueel door uw opvolger gemaakt kunnen worden. Het is alleszins een belangrijk project waarvan de komende maanden en vooral jaren verder werk zal worden gemaakt. Ik hoop om toch nog iet of wat meer openheid te krijgen in uw antwoord, maar ik moet het blijkbaar stellen met het antwoord dat ik zonet mocht vernemen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02 Vraag van Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het faillissement van Jankel" (55042061C)

02 Question de Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La faillite de Jankel" (55042061C)

02.01 Theo Francken (N-VA): Mevrouw de minister, het Britse bedrijf Jankel Armoured, dat de voertuigen Fox en Wolf bouwt voor het Special Operations Regiment, is failliet. Alle voertuigen van het type Fox zijn inmiddels geleverd, maar van de Wolf zouden slechts 80 van de bestelde 199 voertuigen de eenheden hebben bereikt.

Een anonieme officier van het SOR laat in *Het Laatste Nieuws* optekenen dat het concept uit 2015 inmiddels al gedateerd is en dat de Special Operations zelf willen proberen nieuwe en zwaardere voertuigen aan te kopen, om ook operaties te kunnen uitvoeren in het zwaardere geweldsspectrum.

Hierover heb ik enkele vragen.

Wat betekent het faillissement concreet voor de verdere inzet van de Fox bij het SOR? Vanaf wanneer kunnen er problemen rijzen bij het onderhoud van de voertuigen? Hoe hoopt Defensie dat te remediëren?

Wat betekent het faillissement concreet voor de Wolf? Klopt het dat er nog 32 voertuigen kunnen worden afgewerkt, maar dat dit voor de 87 overige voertuigen niet het geval zal zijn? Wat zal het lot zijn van de onafgewerkte Unimogchassis die in Groot-Brittannië staan?

Wat is het potentiële financiële verlies van Defensie bij het faillissement, gelet op het feit dat ook voorschotten op deze voertuigen werden betaald?

Mevrouw de minister, deelt u de mening van sommigen binnen het Special Operations Regiment dat de voertuigen inmiddels minder geschikt zijn en dat het faillissement nieuwe opportuniteiten biedt? Zo ja, naar welke voertuigen kijkt het SOR vandaag om ze te vervangen? Welke mogelijkheden liggen er

ter zake om nauwer samen te werken met onze Nederlandse en Deense partners?

02.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Mijnheer Francken, de firma Jankel Armouring Limited kampt actueel met ernstige financiële problemen. Een Brits adviesbureau begeleidt de reorganisatie. Defensie werkt samen met deze administrator om te zoeken naar de beste kandidaat om de activiteiten van Jankel, inclusief de productie en de levering van de resterende LTTV's, over te nemen.

Het doel van de administratieve procedure beoogt de ondersteuning van de geleverde voertuigen maximaal te garanderen. De termijn om tot een constructieve oplossing te komen, kan echter één tot twee maanden bedragen.

Er is op dit moment geen sprake van financieel verlies voor Defensie. Defensie heeft immers geen voorschotten betaald, maar is eigenaar van het onafgewerkte basischassis.

Tot slot, de commandant van het Special Operations Regiment heeft recentelijk herbevestigd dat de voertuigen wel degelijk geschikt, noodzakelijk en inzetbaar zijn.

02.03 **Theo Francken** (N-VA): Dank u voor uw antwoord.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

03 **Vraag van Peter Buysrogge aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De dubbele tactische sprong" (55042063C)**

03 **Question de Peter Buysrogge à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le saut tactique double" (55042063C)**

03.01 **Peter Buysrogge** (N-VA): Mevrouw de minister, de A400M is gecertificeerd om parachutisten simultaan te laten springen langs beide deuren op lage hoogte. Het is een tactiek die nu al door vele gebruikers van het toestel effectief wordt toegepast. De vakbonden maken echter melding van een toename van het aantal ongevallen bij deze praktijk en zien het stijgende gebruik van de duosprong als een kostenbesparende maatregel.

Kunt u het gebruik van de twee deuren bij sprongen uit de A400M toelichten? Wat is de reden voor het toenemend gebruik daarvan? Klopt het dat het aantal gekwetste militairen bij de sprong met gebruik van beide deuren is toegenomen? Indien dit het geval is, waaraan wijt u dit en is er een soortgelijke toename bij andere gebruikers van de A400M? Kan een deel van de ongevallen worden teruggebracht tot het gebrek aan een oefenballon en waar staat het vervangingsdossier daarvan?

03.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Mijnheer Buysrogge, er is geen toename van het simultaan springen langs beide paradeuren vanuit de A400M. Met uitzondering van de basisopleiding, waarbij er initieel wordt gesprongen vanuit één deur en in een later stadium vanuit twee deuren, wordt er bij elke sprong simultaan gesprongen, tenzij de dropzone dit niet toelaat.

Er is daarnaast geen toename van het aantal gekwetste militairen per sprong. De tijdelijke onbeschikbaarheid van een oefenballon resulteert evenwel in een stijging van het totale aantal gekwetsten, aangezien het risico op blessures hoger is bij vliegtuigsprongen. Alle sprongen worden uitgevoerd overeenkomstig de risicoanalyse die ondertekend werd door het hoger militair echelon en die aanvaard werd door de vakorganisaties tijdens het hoog overlegcomité van 1 juni. Wat de aanschaf van een nieuwe oefenballon betreft, bestudeert de defensiestaf momenteel de mogelijke opties.

03.03 **Peter Buysrogge** (N-VA): Mevrouw de minister, u zegt dus dat de vakorganisaties ons verkeerd hebben geïnformeerd als zij zeggen dat er een probleem is met het gebruik van die twee deuren bij het simultaan springen. U zegt dat dit niet klopt en dat het feit dat er meer gewonden vallen te wijten is aan de tijdelijke onbeschikbaarheid van de oefenballon.

Ik zal hen melden dat de informatie die zij ons hebben bezorgd niet klopt. Ik weet niet of dit voor u een prioriteit is, maar ik stel alleszins voor dat er werk wordt gemaakt van het vervangingsdossier van die oefenballon zodat dit niet op de lange baan wordt geschoven.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

04 Questions jointes de

- Guillaume Defossé à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La protection cyber de nos équipements type Griffon, etc." (55042220C)
- Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La vulnérabilité du Griffon aux cyberattaques" (55042228C)

04 Samengevoegde vragen van

- Guillaume Defossé aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De cyberbeveiliging van ons materieel, zoals Griffonpantservoertuigen e.a." (55042220C)
- Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De cybergevoeligheid van het Griffonpantservoertuig" (55042228C)

04.01 Guillaume Defossé (Ecolo-Groen): *Madame la ministre, lors de l'exercice annuel DEFNET, organisé du 18 au 29 mars par l'armée française, des attaques ont été simulées contre, notamment, un Griffon. A cette occasion, il s'est avéré qu'un simple télémètre, correctement modifié, peut bloquer purement et simplement le blindé. Un soldat appuie sur un bouton et c'est tout le système qui est brouillé et fonctionne au ralenti. Une fois que le véhicule est immobilisé par l'ennemi, les militaires doivent alors mettre en place un scénario de crise à la fois pour isoler l'attaque cyber et pour assurer un périmètre de sécurité autour du véhicule.*

Madame la ministre, j'ai plusieurs questions suite à cet exercice.

- *Avez-vous des contacts dans le cadre du programme CAMO pour préparer nos militaires à ce type d'attaque?*
- *La cybersécurité sur les Griffons que nous avons acquis peut-elle et sera-t-elle renforcée pour empêcher ce type de situation sur le terrain?*
- *D'autres équipements actuels et futurs de la Défense belge pourraient-ils être concernés par ce genre d'attaque (par exemple, les F35, les drones, etc) et quels sont les moyens mis en place pour y faire face?*
- *Plus que les bloquer, est-il déjà ou sera-t-il un jour technologiquement possible de prendre le contrôle à distance de certains de nos équipements? Et comment l'empêcher?*

04.02 Theo Francken (N-VA): *Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, het Franse leger traint zijn krijgsmacht jaarlijks om te reageren op een cyberaanval. Als onderdeel van deze laatste DEFNET-oefening demonstreerde het Franse leger voor het oog van de camera de impact van een gesimuleerde cyberaanval gericht op een Griffon. Hierbij werd een Griffon gecompromitteerd door een eenvoudige, commercieel beschikbare, laserafstandsmeter die het voertuig tot stilstand bracht. Een cyberinterventiegroep werd daarna geactiveerd om ter plaatse te komen om het voertuig terug operationeel te krijgen.*

Het doel van de Franse demonstratie was om aan te tonen wat de impact van een gerichte cyberaanval op een modern voertuig kan zijn en dat het Franse leger werkt aan oplossingen. De demonstratie riep echter meer ongeruste reacties op over hoe eenvoudig het was om een voertuig als de Griffon uit te schakelen en de noodzaak om een interventieteam ter plaatse te sturen, wat op het slagveld van vandaag weinig haalbaar lijkt.

Mevrouw de minister, kunt u bevestigen dat de Griffon op zulke eenvoudige wijze onklaar gemaakt kan worden? Is Defensie op de hoogte van de impact die eenvoudige commercieel beschikbare systemen kunnen hebben op de Griffon?

Wat is uw visie op de Franse bereidheid om het effect van een laserafstandsmeter zo publiekelijk te demonstreren?

Aan welke opties wordt gewerkt om de digitale architectuur van de Griffon minder gevoelig te maken voor zulke aanvallen?

Het Franse leger maakt zich sterk dat het zal beschikken over voldoende digitale interventieteams om de voertuigen in Frankrijk en in het buitenland mobiel te houden. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de uitbouw van soortgelijke eenheden binnen onze eigen Defensie om de CaMo-

voertuigen te begeleiden?

04.03 Ludivine Dedonder, ministre: Messieurs les députés, l'exercice a pour objectif de consolider la préparation opérationnelle des armées française dans le domaine de la lutte informatique défensive. Des incidents y sont créés afin de tester la vulnérabilité du matériel et d'entraîner les experts en cyberdéfense.

De demonstratie in Frankrijk was in scène gezet in het kader van de oefening.

Comme pour tout système informatique, des mises à jour régulières des systèmes du Griffon sont prévues afin d'améliorer la protection de ces systèmes ou de combler des vulnérabilités. Ce sera le cas aussi bien lors de la livraison des véhicules que par la suite.

Een belangrijke meerwaarde van het CaMo-programma is dat we kunnen beschikken over Franse expertise in verschillende domeinen, waaronder ook cyber. Het CaMo-programma omvat zo een binationaal vormings- en trainingsconcept dat toelaat om onze Belgische techniekers en informatici op hetzelfde niveau op te leiden als hun Franse collega's.

En outre, la prise en compte des risques causés par les menaces cyber fait partie intégrante des cahiers des charges rédigés par la Défense belge lors de l'acquisition du matériel. Les liaisons de données de tous les types de drones utilisés par la Défense belge en opération sont cryptées de bout en bout, empêchant ainsi la prise de contrôle par toute personne ne possédant pas les clés de cryptage adéquates.

Concernant les systèmes MQ-9B, en plus de leurs liaisons de données cryptées de bout en bout, ceux-ci font également l'objet d'un processus d'homologation cyber extrêmement exigeant, qui a prouvé sa valeur.

Concernant le F-35, le Joint Program Office est et reste pleinement engagé dans la cybersécurité au travers de sa lutte contre la cybercriminalité en mettant l'accent sur des tests approfondis de cybersurvivabilité et l'atténuation des cybervulnérabilités. Le programme F-35 est lui-même basé sur le concept de *security by design*. Cela implique que des mesures tant préventives que réactives sont mises en place pour prévenir les cyberattaques aussi bien lors de la phase de développement que lors de la mise en œuvre.

04.04 Guillaume Defossé (Ecolo-Groen): Merci madame la ministre.

04.05 Theo Francken (N-VA): Dank u voor uw antwoord.

Het was een beetje schokkend om te zien dat die Griffons eigenlijk zo gemakkelijk uitgeschakeld kunnen worden. Ik hoop dat we ons daar voldoende van bewust zijn en dat we maatregelen treffen. Waarschijnlijk zal dat niet alleen opgaan voor de Griffon, maar ook voor alle andere tuigen die worden geleverd.

Het hele cybergebeuren, de drones en AI moeten ons verontrusten. We moeten de impact van die aspecten op Defensie, op onze infrastructuur en apparatuur constant monitoren.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

05 Questions jointes de

- **Guillaume Defossé à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La pollution aux PFAS sur les bases aériennes" (55042398C)**
- **Maria Vindevoghel à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La présence de PFAS/PFOS dans les bases militaires belges" (55042428C)**

05 Samengevoegde vragen van

- **Guillaume Defossé aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De PFAS-vervuiling op luchtmachtbasissen" (55042398C)**
- **Maria Vindevoghel aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "PFAS/PFOS op de Belgische militaire basissen" (55042428C)**

05.01 Guillaume Defossé (Ecolo-Groen): Madame la ministre, la presse a fait état, le 17 avril, d'une large contamination par les PFAS dans nos bases aériennes, notamment à Beauvechain. Sur les 18 sites analysés par la Défense parce que considérés comme suspects, 11 sont considérés comme des *hotspots* pour l'eau souterraine, c'est-à-dire des sites hautement contaminés. On retrouve des traces de ces composants chimiques dans de l'eau potable. C'est évidemment préoccupant puisque ces contaminations aux PFAS ont des implications sérieuses sur la santé publique et l'environnement, provoquant des cancers, des troubles cardiovasculaires et thyroïdiens ou encore des altérations du système immunitaire.

Dans ce contexte, il est donc essentiel que des actions rapides soient entreprises pour protéger la population, le personnel de la Défense et l'environnement. Je voudrais donc savoir comment il se fait que les résultats des prélèvements qui ont apparemment été opérés entre 2020 et 2023 n'avaient pas été rendus publics à ce jour et qu'apparemment, ils ne l'ont été qu'à la faveur d'une fuite dans les médias puisque la Défense refusait, semble-t-il, de communiquer à ce sujet.

Madame la ministre, depuis quand êtes-vous au courant de ce problème et quelles mesures avez-vous prises? Il est également troublant que le commandant de la base militaire de Beauvechain fût lui-même ignorant de l'existence des PFAS jusqu'à récemment. Je souhaiterais savoir comment s'est organisée la coordination entre les autorités militaires et le commandement de la base autour de ce problème de contamination.

De plus, considérant que la Défense mène actuellement une campagne de prélèvements dans les eaux de rejet, l'eau souterraine et l'eau potable à Beauvechain et à Florennes, envisagez-vous de fournir un soutien supplémentaire pour mener à bien ces recherches et pour appliquer des solutions efficaces en vue de limiter la dispersion des PFAS? Pouvez-vous, d'ailleurs, nous dire si la source de la contamination aux PFAS de l'eau potable de Beauvechain est la base aérienne? Est-il prévu de lancer une enquête approfondie sur l'étendue de la contamination par les PFAS dans l'ensemble des bases aériennes?

Et puis, concernant les riverains, comment comptez-vous garantir qu'ils bénéficieront de la communication et du suivi nécessaires concernant la contamination par les PFAS et ses éventuelles implications pour leur santé et leur sécurité?

05.02 Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, PFAS kwam in het nieuws in Vlaanderen met de 3M-fabriek in Zwijndrecht en in Wallonië heeft mijn collega van de PTB, Jori Dupont, in 2021 in het Waals parlement het dossier over PFAS op de militaire basis van Chièvres aangekaart. De Waalse minister van Leefmilieu, van Ecolo trouwens, noemde mijn collega toen een populist. In 2023 toonden onderzoeksjournalisten aan dat hij terecht aan de alarmbel trok. We hebben twee jaar verloren waarin de burgers van Chièvres niet werden geïnformeerd over deze PFAS-vervuiling.

Vorige week vernamen we van de RTBF dat u al twee jaar op de hoogte bent van de PFAS-vervuiling op verschillende militaire basissen, met gevolgen voor de omliggende bevolking. Net als minister Tellier hebt u het publiek niet geïnformeerd over deze gevaren. Op de basis van Kleine Brogel werd bijvoorbeeld een te hoog niveau van PFAS gedetecteerd in het grondwater. Ook in Beauvechain werd in de bodem een te hoog niveau PFOS gevonden. Bovendien drinken de inwoners van Beauvechain waarschijnlijk water dat vervuild is met PFAS, met de militaire basis als mogelijke bron. In Florennes werd op 24 november 2023 ook een te hoog PFAS-gehalte gedetecteerd in het drinkwater. Geconfronteerd met een dergelijke vervuiling maken mensen zich terecht zorgen over de gevolgen voor hun gezondheid.

Waarom hebt u het publiek niet op de hoogte gebracht van deze informatie? Hebt u een kopie van de resultaten van het PFOS- en PFAS-register naar het Waals Gewest gestuurd?

05.03 **Ludivine Dedonder**, ministre: Chers collègues, comme je l'ai déjà signalé auparavant en réponse à de précédentes interpellations sur le sujet, le bien-être du personnel de la Défense et de la population a toujours constitué une priorité absolue. J'ai d'ailleurs été interrogée à ce sujet à plusieurs reprises et je me suis toujours attachée à répondre de la manière la plus claire possible. À titre d'information, je vous renvoie vers mes réponses données en novembre de l'année dernière à une question d'actualité qui m'avait été posée précisément sur ce sujet.

Conscients de l'émergence du problème des PFAS, les services de la Défense ont établi un inventaire des sites gérés par le département et sur lesquels des produits de ce type ont historiquement été utilisés. Dans ce contexte, plusieurs actions ont été prises. En 2020, les services de la Défense ont établi un inventaire reprenant les sites suspects pour le suivi des dossiers sol. Comme prévu dans les protocoles d'accord conclus avec les Régions, la Défense fait des prélèvements et des analyses qui sont partagés avec les Régions et les autorités compétentes.

Het register van potentieel vervuilde zones werd in 2021 een eerste maal gedeeld met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij en met de direction de l'Assainissement des Sols du service public de Wallonie in het kader van de jaarlijkse overlegmomenten. Sindsdien wordt de inventaris op regelmatige basis geactualiseerd en als basis gebruikt om studies uit te voeren en onderzoeksstrategieën uit te werken.

Vu qu'il y avait de fortes indications que l'utilisation de la mousse anti-incendie était une source principale de la pollution avec des PFAS, les services de la Défense ont émis des restrictions sur son utilisation à partir de 2021.

En juillet 2021, la Défense a publié une note par laquelle l'utilisation des mousses anti-incendie contenant des PFAS n'était plus autorisée qu'en cas d'incident réel. Une campagne d'information vers les quartiers et les concessionnaires référant vers les mesures "no regret" a eu lieu en octobre 2022. De manière plus générale, en cas de problème, nous communiquons avec nos concessionnaires et les communes respectives qui informent les riverains dans les zones suspectes appelées les zones "no regret" en Flandre.

Le processus consistant à remplacer progressivement des mousses anti-incendie contenant des PFAS s'achève. Cette année, toutes ces mousses seront remplacées par des mousses de substitution sans fluor dans les bases aériennes. En 2025, le stock restant sera éliminé.

La problématique de la potabilité de l'eau à Beauvechain fait l'objet d'un suivi de la part des services de la Défense en concertation étroite avec les autorités locales et les riverains. Des prélèvements récents ont encore été effectués fin 2023 et les résultats étaient inférieurs à la future norme européenne.

De basis te Florennes wordt bevoorraad door de lokale netbeheerder INASEP, die verantwoordelijk is voor de kwaliteit van het geleverde drinkwater. In La Valette en in Corenne, twee drinkwaterwinningen in de buurt van de basis, werden in november 2023 verhoogde PFAS-waarden gemeten. Het gebruik van drinkwater in Florennes en dus ook op de basis werd verboden, tot het enkele dagen later opnieuw veilig werd verklaard. Defensie heeft toen zelf ook enkele metingen laten uitvoeren. De gemeten waarden waren in lijn met de waarden gemeten door INASEP.

De actuele analyses geven aan dat de waarden voor de zone Station de Florennes zich ver onder de toekomstige Europese normen van 100 nanogram per liter bevinden. De waarden zijn trouwens continu raadpleegbaar via een publieke website van INASEP.

Comme prévu dans les protocoles d'accord, la Défense poursuit ses activités dans le cadre de ses études de sol, en concertation avec les Régions. La Défense a prévu un budget supplémentaire pour ce faire. Cela concerne tant la base de Beauvechain que celle de Florennes, ainsi que d'autres sites en fonction des priorités établies par notre inventaire des sites suspects.

Je tiens à préciser que la Défense a toujours travaillé de manière transparente et dans le respect des contraintes de sécurité militaire. À la suite d'un appel à la publicité de l'administration, la Défense a répondu que des documents physiques ne pouvaient pas être fournis pour des raisons de sécurité militaire. Aucune suite n'a été donnée à notre proposition de prendre contact avec le service chargé de la problématique pour recevoir des explications, ainsi que pour poser des questions. Bien au contraire, un recours a été introduit à la Commission d'accès aux documents administratifs (CADA), qui a donné raison par la suite à la Défense.

En début de cette année, des journalistes ont pu avoir accès aux documents pouvant être consultés. La Défense a donc fait preuve de transparence en la matière, fournissant de nombreuses explications détaillées et offrant la possibilité d'organiser une interview sur le sujet. Je continuerai évidemment à suivre de très près cette problématique.

05.04 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Merci pour votre réponse.

Je pense que nous devons prendre au sérieux ces contaminations. J'entends que vous les avez prises au sérieux et que vous avez voulu faire preuve de transparence. Il y a manifestement un petit litige avec les journalistes qui ne sont pas d'accord sur cette version, mais j'entends votre réponse.

Je pense que nous devons surtout prendre le problème à la base. Des textes ont été déposés par ma collègue Séverine de Laveleye pour interdire purement et simplement ces substances dangereuses. Malheureusement, nous n'avons pas encore réussi à trouver une majorité au sein de nos partenaires, tant belges qu'européens. Je ne doute cependant pas qu'un jour ils se rendront compte que la santé des citoyens passe avant tout.

05.05 **Maria Vindevoghel** (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, bedankt voor uw antwoord.

Het betreft hier inderdaad een groot probleem voor de volksgezondheid.

U rept met geen woord over de vraag waarom u, zoals journalisten stellen, twee jaar lang over het probleem hebt gezwegen. Ook al kaartte de PVDA-PTB de kwestie al aan in het Waals Parlement, elke discussie bleef uit. Meer nog, men ontkende voor een stuk de gemeten waarden. In 2021 waren de waarden in Beauvechain bijvoorbeeld 580 keer te hoog. Dat is toch verschrikkelijk hoog? In zulke gevallen dient de bevolking snel op de hoogte gebracht te worden? Ik heb de indruk dat de bevolking helemaal niet tijdig op de hoogte gebracht is. Een effectieve aanpak bleef uit.

Ten tweede, u hebt ook niet geantwoord op mijn vraag of het Waals Parlement dat dossier gisteren uiteindelijk gekregen heeft.

05.06 Minister **Ludivine Dedonder**: De administratie heeft dat gekregen.

05.07 **Maria Vindevoghel** (PVDA-PTB): Goed, dank u.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

De **voorzitter**: De heer Dallemagne is niet aanwezig, waardoor zijn vragen nrs. 55042446C en 55042447C vervallen.

Collega's, gelet op de tijd moeten we onze vragensessie stopzetten.

Alle collega's met nog geagendeerde vragen zijn hier aanwezig. Ik stel voor dat alle hangende, onbehandelde vragen omgezet worden in schriftelijke vragen. Dat zal automatisch gebeuren. De minister heeft mij laten weten dat de antwoorden vandaag nog ter beschikking zijn, zodat ze kunnen worden verstrekt aan de vraagstellers. Kan iedereen zich vinden in die regeling? (*Instemming*)

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 12.03 uur.
La réunion publique de commission est levée à 12 h 03.*